

GEMERTSE NIJVERHEID IN DE EERSTE HELFT DER

NEGENTIENDE EEUW.

In de "Statistieken van de Nederlandse Nijverheid uit de eerste helft der 19e eeuw" van dr. I.J. Bruggmans komen de volgende gegevens voor betreffende de Gemertse nijverheid in die tijd, volgens de gegevens van provinciale opgaven uit het jaar 1816.

Er werd in Gemert toen melding gemaakt van 3 bierbrouwerijen met 6 man personeel. Het loon bedroeg 8 stuivers per dag. Er wordt verklaard, dat de vroegere staat der brouwerijen altijd zeer goed geweest was, maar toentertijd werd er bijna niet gewerkt. Het bier werd geleverd in de eigen gemeente en in de omliggende plaatsjes.

Het aantal linnenfabrieken was 10 met niet minder dan 252 werknemers, die 6 stuiver per dag ontvingen. Voor 1794 was er gedurende enige jaren sprake geweest van een beklagenswaardige toestand in deze tak van bedrijf. Daarna werden de omstandigheden in de Franse tijd erg wisselvallig, maar na 1814 begon de staat der fabrieken weer gunstiger te worden. De vervaardigde stoffen werden geleverd aan Holland en Zuid-Brabant, van waaruit ze naar alle gewesten werden gezonden.

Op de vraag, welke belemmeringen er waren voor een betere ontplooiing en welke maatregelen voor de toekomst van belang zouden zijn, antwoordde men het volgende: men ondervond last van het verbod om in Rusland linnens in te voeren en van de verschuldigde invoerrechten voor vlas uit Vlaanderen en Zuid Brabant en van ruw garen uit Pruisen. Naast de opheffing van genoemde lasten zou men gaarne een heffing van invoerrechten zien op Engels katoenen lijnwaad.

Drie personen waren in dienst op de 2 windkorenmolens. Wat hierbij opvalt is, dat hun verdiensten

gemiddeld f 80.- per jaar bedroegen plus de kost.

Tenslotte wordt gesproken over 3 cichorei-fabrieken in Gemert met 10 werklieden, die per dag 8 stuiver konden verdienen. Ofschoon de meest gunstige tijd toen voorbij was, waren de fabrieken toch nog wel bloeiend. Er werd geleverd aan Noord-Bra-bant en Holland.

Als belemmering van die handel werden de binnenlandse paspoorten genoemd, die toen nodig waren.

Als middel tot bevordering van de cichorei-industrie noemde men: dat de rivier de Aa bevaarbaar gemaakt worde.

De voorgaande cijfers en gegevens laten ons zien dat de lonen in Gemert ongunstig afstaken tegen de in andere plaatsen betaalde lonen met uitzondering van de betaling der molenaarsknechten.

Verder wilde ik graag enige aandacht schenken aan de cichorei-industrie. Deze heeft, als ik goed ben ingelicht, bestaan tot in het begin van deze eeuw. Men sprak van "suikerij", een naam die aan de Gemertenaren bijna een spotnaam gegeven heeft.

Het produkt werd gebruikt als vervangingsmiddel of aanvullingsmiddel van koffie. Het zou interessant zijn verdere gegevens over deze industrie te verzamelen.

Mocht u iets weten over de suikerijfabrikage in Gemert, geef uw gegevens dan even door, ook als het alleen namen betreft van personen die inlichtingen zouden kunnen geven.

Deze bedrijven zijn namelijk echt Gemerts. Alleen in Venlo werd in 1816 ook cichorei gemaakt, maar dit voor export naar Pruisen.

Mag ik op uw medewerking rekenen ?

M.A.v.d.Wijst.